

Analiza GREVIO preporuka i preporuka pravobraniteljice za ravnopravnost spolova

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek

Osijek, lipanj 2024.

Žena s glasom

Analiza GREVIO preporuka i preporuka pravobraniteljice za ravnopravnost spolova

Korisnik: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek

Partnerska organizacija:

DKolektiv – organizacija za društveni razvoj

Trajanje projekta: 6 mjeseci (02.04.2024. – 02.10.2024.)

Ovaj projekt usmjeren je na promicanje sudjelovanja žena u političkom procesu i osnaživanje njihovog glasa u društvu. Fokusiran je na poticanje žena na informirano uključivanje u proces donošenja odluka te je usmjeren motiviranju žena da svojim glasom podrže političke opcije koje će raditi na poboljšanju položaja žena i promovirati rodnu ravnopravnost u društvu.

**Sufinancira
Europska unija**

Projekt financiran sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njega. Projekt udruge Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek "Žena s glasom" financiran je sredstvima Europske unije u okviru Programa Impact4Values. Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Program Impact4Values sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Stajališta izražena u ovoj analizi isključiva su odgovornost Centra za mir, nenasilje i ljudska prava i ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Sadržaj

Uvod	4
1.Statistički podatci o nasilju nad ženama	5
2.Analiza GREVIO preporuka	7
Nediskriminacija i podrška marginaliziranim skupinama	7
Odgovornost i institucionalni odgovor	8
Prevenција i podizanje svijesti	9
Uloga medija.....	10
Uključivanje poslodavaca i suradnja s NVO	10
Pristup informacijama i uslugama za žrtve i poboljšanje skloništa i usluga za žrtve	11
3.Analiza preporuka pravobraniteljice za ravnopravnost spolova	14
Rodno uvjetovano nasilje	14
Zaposlenje	17
Obrazovanje.....	17
Mediji.....	18
Reproduktivno zdravlje.....	19
4.Zahtjevi	21
Zaključak	26

Uvod

U suvremenom društvu, ostvarivanje ravnopravnosti spolova i zaštita ženskih prava postali su ključni ciljevi socijalnih politika diljem svijeta. Kroz niz preporuka i inicijativa, različite institucije i organizacije nastoje unaprijediti položaj žena u različitim sferama života, od zdravstvene skrbi do obrazovanja i prava na rad. Analizom preporuka koje su obuhvaćale širok spektar tema, uključujući rodnu ravnopravnost, prevenciju nasilja nad ženama, zdravstvenu skrb i reproduktivna prava, kao i medijsku reprezentaciju i ekonomske aspekte, dolazimo do spoznaje o potrebi kontinuiranog angažmana i promjene kako bi se postigla pravednija i inkluzivnija društva.

1. Statistički podatci o nasilju nad ženama

Prema podacima Policijske uprave osječko-baranjske tijekom 2023. godine oštećene su 564 osobe prema članku 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji koji glasi:

Nasilje u obitelji je:

1. primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda
2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
3. psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost
4. ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci
5. zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

Od 564 oštećene osobe u 2023. godini, njih 372 su bile žene. Što se tiče kaznenog djela „Nasilje u obitelji“ opisano u članku 179.a Kaznenog zakona u 2023. godini evidentirano je 137 kaznenih djela „Nasilje u obitelji“ opisano u članku 179.a Kaznenog zakona, a u navedenim kaznenim prijavama je bilo 119 oštećenih žena.

Nadalje, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u svom zadnjem izvještaju za 2022. godinu iznosi podatke za kaznena djela nasilja u obitelji/među bliskim osobama. Nastavlja se trend rasta broja počinjenih kaznenih djela u obitelji i među bliskim osobama. Prema službenim podacima MUP-a u 2022. godini počinjeno je ukupno 7.051 kazneno djelo na štetu članova obitelji i bliskih osoba što predstavlja porast od 9,2% u odnosu na 2021. Od ukupnog broja stradalih žrtava u 2022., 5.706 su žene (5.244 u 2021.) ili 78%, dok je muškaraca 1.551 ili 22% (1.412 u 2021.)

Najčešće kazneno djelo između obitelji ili bliskih osoba je Prijetnja (3.330 zabilježenih kaznenih djela s 2.682 žrtava žena i 850 žrtava muškaraca) zatim kazneno djelo Nasilje u obitelji s 1.879

zabilježenih kaznenih djela (s 1.627 žrtava žena i 252 žrtve muškaraca) na trećem mjestu je Tjelesna ozljeda s 1.276 zabilježenih kaznenih djela (944 žrtava žena i 336 žrtava muškaraca) na četvrtom mjestu je Nametljivo ponašanje s 232 zabilježenih slučajeva (s 216 žrtava žena i 16 žrtava muškaraca) na petom mjestu je Teška tjelesna ozljeda s 130 zabilježena slučaja (70 žrtava žena i 60 žrtava muškaraca); na šestom mjestu je Silovanje s 129 zabilježenim slučajem (s 128 žrtava žena i 1 žrtvom muškarcem).

Od ukupnog broja ubijenih žena u 2022., njih 12 je ubijeno od strane bliskih osoba u obitelji (1 više nego 2021.), a od toga su njih 6 ubijene od strane supruga, izvanbračnih supruga, sadašnjih i bivših intimnih partnera (ukupno 2 više nego 2021.). Dvije žene su ubili njihovi supruzi, jednu je ubio njen izvanbračni suprug, dvije su ubili njihovi partneri, dok je jednu ženu ubio bivši partner. Iako općenito bilježimo pad u ukupnom broju ubojstava u Republici Hrvatskoj, primjećujemo zabrinjavajući porast u tri ključna aspekta koji definiraju rodno utemeljeno nasilje:

1. Broj ubijenih žena među bliskim osobama je u porastu u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj trend sugerira da su žene često najranjivije unutar svojih obiteljskih i bliskih krugova, što može ukazivati na dublje probleme u tim odnosima ili na nedostatak adekvatne zaštite žrtava.

2. Povećanje broja ubojstava žena od strane bivših ili sadašnjih intimnih partnera naglašava kontinuirani problem nasilja unutar partnerskih veza. Ovo je posebno zabrinjavajuće jer implicira da postojeći sustavi podrške možda nisu dovoljno učinkoviti u pružanju zaštite ženama koje su izložene nasilju.

3. Bilježimo i porast broja žena koje su ubijene od strane drugih muških bliskih osoba ili članova obitelji. Ovaj porast sugerira da postoji širi kontekst rodno utemeljenog nasilja unutar društva, koji može biti uzrokovan različitim faktorima kao što su kulturalne norme, ekonomske teškoće ili nedostatak adekvatnih institucionalnih odgovora na problem nasilja.

2. Analiza GREVIO preporuka

GREVIO izražava zabrinutost zbog nedostatka sveobuhvatnog strateškog dokumenta ili političkog okvira za rješavanje svih oblika nasilja nad ženama u Hrvatskoj, te navodi da mjere koje se odnose na druge oblike nasilja nad ženama trebaju doseći istu razinu sveobuhvatnosti kao one za nasilje u obitelji.

U suzbijanju nasilja nad ženama, ključno je usvajanje i provedba sveobuhvatnih politika koje će učinkovito adresirati sve oblike nasilja, a posebno seksualno nasilje. Ova preporuka ističe važnost dodatnih napora u stvaranju zakonodavnog okvira koji će pružiti adekvatnu zaštitu ženama. Osim toga, potrebno je osigurati podršku žrtvama, širenje svijesti te promjene u društvenim normama kako bi se podržala rodna ravnopravnost.

Ulaganje napora u osiguravanje da političke i zakonodavne mjere budu jasnije usmjerene prema suzbijanju nasilja nad ženama ključno je za postizanje napretka u borbi protiv tog problema. Vidljiva je potreba za dubljim razumijevanjem nasilja nad ženama kao posljedice rodno uvjetovanih društvenih dinamika. To znači prepoznavanje da je nasilje nad ženama usmjereno na žene isključivo zbog njihovog spola, te da su žene često žrtve takvog nasilja. Stoga, politike i zakoni trebaju biti osmišljeni i primijenjeni na način koji prepoznaje ovu specifičnost i poduzima odgovarajuće korake za suzbijanje nasilja.

Preporuke jasno ukazuju na potrebu za sveobuhvatnim pristupom u borbi protiv nasilja nad ženama. To uključuje osvješćivanje, educiranje te jačanje zakonodavstva kako bi se bolje adresirale specifične potrebe i izazovi s kojima se suočavaju žene kao žrtve nasilja. Samo integrirani pristup koji uključuje sve relevantne dionike može donijeti stvarne promjene i osigurati zaštitu svih žena od nasilja.

Nediskriminacija i podrška marginaliziranim skupinama

U suzbijanju nasilja nad ženama, ključno je osigurati da se odredbe Istanbulske konvencije provode bez ikakve diskriminacije. To uključuje zaštitu žena bez obzira na njihovu pripadnost određenoj skupini ili status. Prva preporuka ističe važnost osiguravanja jednakih prava i pristupa pravdi za sve žene koje su žrtve nasilja. Naglasak je stavljen na osiguravanje da

zakonski okvir ne dopušta bilo kakvu diskriminaciju, posebno prema onima koji pripadaju nacionalnoj manjini, imaju određeno zdravstveno stanje ili invaliditet.

Dalje, potrebno je poticati provođenje istraživanja i prikupljanje podataka o rodno uvjetovanom nasilju usmjerenom prema ženama koje su izložene višestrukoj diskriminaciji. Ova preporuka naglašava važnost razumijevanja opsega problema i pristupa uslugama, zaštitnim mjerama i pravosuđu za te skupine žena.

Uključivanje perspektiva i potreba takvih skupina u osmišljavanje i provedbu politika za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama ključno je za osiguranje njihove zaštite i podrške. Suradnja s relevantnim stručnim udrugama i organizacijama za prava žena bit će od vitalnog značaja kako bi se osiguralo da politike budu usmjerene na rješavanje specifičnih potreba i izazova tih skupina.

Konačno, poboljšanje dostupnosti usluga zaštite i podrške žrtvama koje pripadaju skupinama žena koje su prethodno spomenute od vitalnog je značaja. To uključuje osiguravanje pristupačnih i relevantnih usluga koje odgovaraju njihovim specifičnim potrebama i izazovima.

Sve navedene preporuke jasno ističu važnost uključivanja i zaštite žena koje su izložene višestrukoj diskriminaciji u napore za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama. Ove preporuke pozivaju na sustavne promjene kako bi se osigurala jednakost pristupa uslugama i pravdi za sve žene, bez obzira na njihov društveni status ili pripadnost određenoj skupini.

Odgovornost i institucionalni odgovor

U suzbijanju nasilja nad ženama, ključno je osigurati da institucije odgovaraju na način koji je u skladu s njihovom obvezom dužne pažnje. Prva preporuka naglašava važnost poboljšanja sustava za identifikaciju i ispravljanje nedostataka u odgovoru institucija na nasilje nad ženama. Cilj je osigurati da institucije u potpunosti ispune svoju obvezu kako bi pružile adekvatan odgovor na nasilje i pružile potrebnu podršku žrtvama.

Druga preporuka ističe potrebu za osiguranjem odgovornosti državnih dužnosnika, uključujući policijske službenike, za nepoštivanje njihovih obveza u sprečavanju, istrazi i kažnjavanju

nasilja nad ženama. Važno je osigurati da se slučajevi nasilja tretiraju ozbiljno te da odgovorni državni dužnosnici primjereno budu sankcionirani ako ne ispune svoje obveze.

Treća preporuka naglašava važnost prikupljanja podataka o postupcima pokrenutim protiv javnih službenika zbog nepoštivanja njihove obveze dužne pažnje. Transparentnost i odgovornost u postupanju s takvim slučajevima ključni su za procjenu učinkovitosti sustava u provođenju odgovornosti.

Sve tri navedene preporuke usmjerene su prema jačanju odgovornosti institucija i državnih dužnosnika u sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama. Naglašavaju važnost sustavnog praćenja i ispravljanja nedostataka u postupanju institucija te osiguranje da državni dužnosnici odgovaraju za svoje postupke u vezi s nasiljem nad ženama. Ove preporuke imaju za cilj jačanje povjerenja u pravosudni sustav i osiguranje adekvatne zaštite žrtava nasilja.

Prevenција i podizanje svijesti

Nasilje nad ženama ostaje jedan od najozbiljnijih globalnih problema današnjice, zahtijevajući sveobuhvatan pristup u prevenciji i borbi protiv njega. U tom kontekstu, poduzimanje mjera za promjenu društvenih stavova i poticanje ravnopravnosti spolova ključni su koraci.

Prvo, nužno je poduzeti korake za promjenu mentaliteta i stavova prema ženama i nasilju nad njima. To uključuje izgradnju kulture poštovanja i jednakosti kroz edukaciju i osvješćivanje javnosti. Promicanje vrijednosti poput uzajamnog poštovanja, nenasilnog rješavanja sukoba te ravnopravnosti žena i muškaraca treba biti temelj svih obrazovnih programa, od osnovne škole do visokog obrazovanja.

Drugo, potrebno je uložiti dodatne napore u podizanje svijesti o svim oblicima nasilja nad ženama, s posebnim naglaskom na ranjive skupine kao što su žene s invaliditetom, migrantice, žene s problemima ovisnosti i Romkinje. Osiguravanje pristupa informacijama i resursima koji su prilagođeni potrebama tih skupina ključno je za učinkovitu prevenciju i intervenciju.

Treće, revidiranje nastavnih planova i programa može biti ključno u eliminaciji negativnih stereotipa o ženama i djevojčicama te promoviranju ravnopravnosti spolova. Integracija

kurikuluma koji potiče razumijevanje rodne uvjetovanosti nasilja nad ženama može doprinijeti stvaranju društva koje je osjetljivije na te probleme i spremno na njihovo rješavanje.

Prevenција nasilja nad ženama zahtijeva višedimenzionalni pristup koji uključuje promjenu društvenih stavova, podizanje razine svijesti te promicanje ravnopravnosti spolova kroz edukaciju i osvješćivanje. Tek kroz zajedničke napore društva možemo stvoriti okruženje u kojem je nasilje nad ženama neprihvatljivo, a žene su zaštićene i podržane.

Uloga medija

Važno je prepoznati ulogu medija u informiranju javnosti o problemu nasilja nad ženama. Kroz izvještavanje o slučajevima nasilja, mediji mogu pružiti ne samo informacije o konkretnim incidentima, već i kontekstualne analize, educirajući javnost o uzrocima i posljedicama tog problema. Ovo informiranje može potaknuti raspravu i podizanje svijesti o važnosti rješavanja nasilja nad ženama.

Mediji imaju moć oblikovanja društvenih stavova i normi. Stoga je ključno poticati medije da promiču pozitivne vrijednosti kao što su ravnopravnost spolova i nenasilno rješavanje sukoba. Kroz promicanje takvih vrijednosti putem različitih medijskih formata - od vijesti do zabavnog programa - mediji mogu utjecati na promjenu percepcije i ponašanja šire populacije.

Uključivanje poslodavaca i suradnja s NVO

Nasilje nad ženama ostaje duboko ukorijenjen problem u društvu koji zahtijeva sveobuhvatan pristup u prevenciji i zaštiti žrtava. U tom kontekstu, preporuke koje uključuju aktivno uključivanje poslodavaca u prevenciju nasilja na radnom mjestu te institucionaliziranu suradnju između zakonskih tijela i nevladinih organizacija (NVO-a) dobivaju posebno značenje.

Uključivanje poslodavaca u prevenciju nasilja nad ženama na radnom mjestu ključno je za stvaranje sigurnih i podržavajućih okruženja za radnice. Poslodavci imaju odgovornost osigurati da radno okruženje bude slobodno od nasilja i diskriminacije te da pruže potrebnu podršku žrtvama. Ovo uključuje uspostavljanje jasnih politika protiv nasilja, educiranje zaposlenika o pravima i resursima dostupnim žrtvama, te promicanje kulture nenasilja i poštovanja.

Institucionalizacija mehanizama suradnje između zakonskih tijela i NVO-a ključna je za učinkovit odgovor na nasilje nad ženama. Suradnja između ovih aktera omogućava brže i koordinirano djelovanje u slučajevima nasilja u obitelji, pružajući žrtvama sveobuhvatnu podršku i zaštitu. Ovo uključuje razmjenu informacija, zajedničko planiranje intervencija te osiguranje da žrtve dobiju pravovremenu i adekvatnu pomoć.

Osiguranje suradnje između institucija i NVO-a ključno je za pružanje podrške žrtvama nasilja u obitelji. NVO-i često imaju stručno znanje i resurse potrebne za pružanje podrške žrtvama, dok institucije imaju ovlasti i resurse za provedbu zakona i zaštitu žrtava. Kroz međusobnu suradnju, ovi akteri mogu osigurati da žrtve dobiju sveobuhvatnu podršku koja im je potrebna, uključujući pravnu pomoć, savjetovanje i sigurno sklonište.

Uključivanje poslodavaca u prevenciju nasilja na radnom mjestu te institucionalizirana suradnja između zakonskih tijela i NVO-a ključni su koraci u borbi protiv nasilja nad ženama. Ovi napori mogu značajno povećati učinkovitost mjera protiv nasilja te osigurati da žrtve dobiju potrebnu podršku i zaštitu. Samo kroz zajedničke napore svih relevantnih aktera možemo stvoriti sigurnije i pravednije društvo za sve.

Pristup informacijama i uslugama za žrtve i poboljšanje skloništa i usluga za žrtve

Prevenција i zaštita žrtava nasilja zahtijevaju sustavan pristup koji osigurava dostupnost informacija i usluga prilagođenih specifičnim potrebama žrtava. Preporuke koje naglašavaju važnost pristupa informacijama i poboljšanja skloništa te usluga za žrtve predstavljaju ključne korake u ostvarivanju ovog cilja.

Preporuke koje promiču proaktivno informiranje žrtava o dostupnim uslugama potpore i pravnim mjerama naglašavaju važnost pravovremenog pristupa informacijama za žrtve nasilja. Informirane žrtve mogu bolje prepoznati svoja prava i opcije te lakše pristupiti potrebnoj podršci i zaštiti. Uz to, pristup specifičnim programima za žrtve nasilja pruža dodatnu podršku prilagođenu njihovim potrebama, što je ključno za proces ozdravljenja i oporavka.

Izrada protokola za zdravstvene djelatnike i suradnja zdravstvenog sektora sa specijalističkim službama predstavljaju ključne korake u pružanju adekvatne medicinske podrške žrtvama

nasilja. Zdravstveni sektor ima važnu ulogu u prepoznavanju i dokumentiranju slučajeva nasilja, pružanju hitne medicinske pomoći i upućivanju žrtava na specijaliziranu podršku. Uspostava protokola olakšava postupanje zdravstvenim djelatnicima u takvim situacijama, dok suradnja sa specijalističkim službama osigurava kontinuiranu i sveobuhvatnu podršku.

Poboljšanje skloništa i usluga za žrtve nasilja ključno je za pružanje sigurnog utočišta i podrške ženama i njihovoj djeci koje su žrtve nasilja. Povećanje broja i kapaciteta skloništa, osiguranje geografske dostupnosti te razvoj minimalnih standarda kvalitete ključni su koraci u osiguravanju sigurnih i adekvatnih skloništa za žrtve. Održivo financiranje i dostupnost ljudskih resursa osiguravaju kontinuiranu podršku žrtvama i održavanje kvalitete usluga.

Sustavno osiguravanje pristupa informacijama i uslugama te poboljšanje skloništa i usluga za žrtve nasilja ključno je za prevenciju i zaštitu žrtava. Samo kroz zajedničke napore državnih institucija, nevladinih organizacija i šire zajednice možemo osigurati sigurno i podržavajuće okruženje za sve žene i njihovu djecu koje su žrtve nasilja.

U suzbijanju nasilja nad ženama, provođenje i primjena zakonskih odredbi od ključne su važnosti. Preporuke koje se odnose na kaznena djela silovanja, prisilnog braka, sterilizacije, spolnog uznemiravanja te kažnjavanje nasilja zahtijevaju sistematski pristup i učinkovitu primjenu zakona.

Potpuna provedba novousvojenih odredbi Kaznenog zakona, koje obuhvaćaju kaznena djela silovanja i seksualnog nasilja, ključna je za osiguravanje pravde za žrtve. Tijela zadužena za provedbu zakona, tužiteljstvo i pravosuđe moraju učinkovito primjenjivati te odredbe kako bi osigurali zaštitu i pravdu za žrtve.

Borba protiv prisilnog braka zahtijeva sustavno prikupljanje podataka i učinkovito istraživanje slučajeva. Praćenje trendova u ovom području omogućuje bolje razumijevanje problema i razvoj holističke strategije za suzbijanje prisilnog braka, posebno među romskom zajednicom.

Poduzimanje mjera kako bi se osiguralo učinkovito kažnjavanje djela sterilizacije žena ili djevojčica ključno je za zaštitu njihovih prava i dostojanstva. Pravilna primjena zakona u skladu s Kaznenim zakonom Republike Hrvatske treba osigurati pravdu za žrtve ovog zlostavljanja.

Spolno uznemiravanje zahtijeva učinkovitu provedbu zakonskih odredbi kako na radnom mjestu, tako i izvan njega. Povećanje svijesti među službenicima zaduženim za provedbu zakona ključno je za osiguravanje pravde i podrške žrtvama spolnog uznemiravanja.

Kazne i mjere izrečene za nasilje nad ženama trebaju biti razmjerne kako bi pružile adekvatnu zaštitu žrtvama i spriječile ponavljanje nasilja. Sustavna uporaba standardiziranih alata za procjenu rizika ključna je za pravilno procjenjivanje potreba i rizika žrtava.

U konačnici, podrška žrtvama nasilja ključna je za njihov oporavak i rehabilitaciju. Pružanje pravne i psihosocijalne podrške, uključujući ulogu specijaliziranih ženskih organizacija, važno je za osiguravanje kontinuirane podrške i zaštite žrtvama nasilja. Samo kroz zajedničke napore društva, institucija i organizacija možemo ostvariti pravedno i sigurno okruženje za sve žene i djecu koje su žrtve nasilja.

3. Analiza preporuka pravobraniteljice za ravnopravnost spolova

Rodno uvjetovano nasilje

1. *Oснаžiti resornu suradnju između policije i državnog odvjetništva u slučajevima obiteljskog nasilja i nasilja prema ženama*

Ova preporuka ističe važnost jačanja suradnje između policije i državnog odvjetništva u slučajevima obiteljskog nasilja i nasilja prema ženama. Kako bi se ova suradnja dodatno osnažila, preporučuje se uključivanje odredbi koje bi obvezale suradnju između ove dvije institucije u slučajevima obiteljskog nasilja s obilježjima prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (ZZNO), ali i u svim ostalim slučajevima rodno utemeljenog nasilja.

Osnovna svrha ove preporuke je osigurati bolju koordinaciju između policije i državnog odvjetništva kako bi se osigurala brža, učinkovitija i dosljednija reakcija na nasilje u obitelji i nasilje prema ženama. Uključivanje odredbi koje bi takvu suradnju učinile obveznom dodatno bi ojačalo ovaj proces.

Implementacija ove preporuke mogla bi rezultirati smanjenjem zastoja u postupanju po slučajevima nasilja, što bi u konačnici moglo doprinijeti većoj zaštiti žrtava i suzbijanju nasilja u društvu. Osim toga, jača suradnja između policije i državnog odvjetništva mogla bi omogućiti i bolje korištenje resursa te podići razinu stručnosti u rješavanju ovih osjetljivih i kompleksnih slučajeva.

U konačnici, ova preporuka odražava potrebu za sistemskim poboljšanjem u pristupu pravosuđa nasilju u obitelji i nasilju prema ženama, što bi trebalo rezultirati boljom zaštitom žrtava i efikasnijim sankcioniranjem počinitelja.

2. *Uvesti sustavnu i redovnu edukaciju sudaca/kinja i državnih odvjetnika/ca pri Pravosudnoj akademiji isključivo o progonu i kažnjavanju slučajeva rodno utemeljenog nasilja te, također, na svim ostalim društvenim razinama odgoja i obrazovanja i to za sve dobne skupine, počevši od vrtićke dobi.*

Ova preporuka naglašava potrebu za uvođenjem sustavne i redovne edukacije sudaca/kinja i državnih odvjetnika/ca, posebno na Pravosudnoj akademiji, o progonu i kažnjavanju slučajeva rodno utemeljenog nasilja. Nadalje, preporučuje se proširenje ove edukacije na sve razine društva, počevši od vrtićke dobi.

Osnovni cilj ove preporuke je osigurati da svi sudionici pravosudnog sustava imaju potrebno znanje i osviještenost o pitanjima rodno utemeljenog nasilja. Edukacija sudaca/kinja i državnih odvjetnika/ca na ovu temu ključna je za osiguranje pravilnog tretmana slučajeva nasilja nad ženama u sudnici te za primjenu zakonskih propisa na dosljedan i efikasan način.

Uvođenje ovakve edukacije na Pravosudnoj akademiji osiguralo bi da budući sudci/kinje i državni odvjetnici/ca već u fazi obrazovanja stječu potrebno znanje o ovom važnom aspektu pravne prakse. Također, proširenje ove edukacije na druge razine društva, posebno na obrazovne institucije, omogućilo bi stvaranje svijesti o rodno utemeljenom nasilju već u ranim fazama razvoja pojedinca.

Implementacija ove preporuke mogla bi rezultirati poboljšanjem pravosudnog sustava u rješavanju slučajeva nasilja nad ženama, smanjenjem predrasuda i stereotipa te povećanjem osjetljivosti na ove probleme među sudcima/kinjama i državnim odvjetnicima/cama. Osim toga, educiranje šire javnosti o rodno utemeljenom nasilju doprinijelo bi stvaranju društva koje aktivno prepoznaje, osuđuje i suzbija nasilje nad ženama.

- 3. Ustrojiti posebne odjele na svim sudovima i svim državnim odvjetništvima sa specijaliziranim sucima/tkinjama i državnim odvjetnicima/cama samo za obiteljsko i rodno utemeljeno nasilje, te posebne odjele pri policiji sa specijaliziranim policijskim kadrom za rodno utemeljeno i nasilje u obitelji.*

Ova preporuka naglašava potrebu za ustrojavanjem posebnih odjela na svim sudovima, državnim odvjetništvima i policiji koji će se baviti isključivo slučajevima obiteljskog i rodno utemeljenog nasilja. Cilj je osigurati specijalizirani pristup i tretman ovim slučajevima radi poboljšanja učinkovitosti pravosudnog sustava u suzbijanju nasilja nad ženama.

Uvođenje specijaliziranih odjela na sudovima i državnim odvjetništvima omogućilo bi da se slučajevi nasilja nad ženama tretiraju od strane sudaca/kinja i državnih odvjetnika/ca koji su

obučeni i osposobljeni za rad s tim specifičnim slučajevima. Ovi specijalizirani stručnjaci imali bi dublje razumijevanje dinamike obiteljskog i rodno utemeljenog nasilja te bi mogli pružiti adekvatniju podršku žrtvama, kao i primijeniti strože sankcije prema počiniteljima.

Isto tako, ustrojavanje posebnih odjela pri policiji sa specijaliziranim policijskim kadrom omogućilo bi bržu i učinkovitiju reakciju na slučajeve nasilja u obitelji i rodno utemeljenog nasilja. Specijalizirani policajci imali bi potrebnu obuku i vještine za pravilno postupanje u ovim situacijama, što bi rezultiralo boljom zaštitom žrtava i efikasnijim suzbijanjem nasilja.

Ova preporuka bi, ako bi se adekvatno implementirala, mogla značajno poboljšati pristup pravdi i zaštiti žrtava nasilja nad ženama. Specijalizirani odjeli bi omogućili fokusiranje resursa i stručnosti na ovaj važan problem, što bi rezultiralo bržim i efikasnijim postupcima te većom podrškom žrtvama.

4. Ustrojiti državno tijelo te zaposliti dodatan stručni i savjetodavni kadar, prvenstveno psihološke i socijalne struke, a koje će se baviti ranom prevencijom nasilja

Ova preporuka predlaže uspostavu državnog tijela koje će se specijalizirati za ranu prevenciju nasilja u obitelji, s posebnim naglaskom na slučajeve tzv. "ravnopravnih konflikata" u kojima nije jasno definiran odnos žrtve i počinitelja. Cilj je pružiti podršku obiteljima prije nego što dođe do eskalacije nasilja, pri čemu se izbjegava obveza uključivanja policije i suda, omogućavajući obiteljima da potraže pomoć i podršku na dobrovoljnoj osnovi.

Uvođenje ovog državnog tijela s dodatnim stručnim i savjetodavnim kadrom, posebno iz psihološke i socijalne struke, moglo bi biti korisno u ranoj intervenciji i podršci obiteljima koje se suočavaju s konfliktima. Stručni timovi ovog tijela mogli bi pružiti savjete, terapiju, i druge oblike podrške obiteljima u rješavanju problema prije nego što eskaliraju u nasilje.

Ova preporuka posebno naglašava važnost suzbijanja nasilja u obitelji putem prevencije i interveniranja prije nego što situacija postane kritična. Kroz pružanje podrške obiteljima u ranim fazama konflikta, ovaj pristup može doprinijeti smanjenju stope nasilja u obitelji i poboljšanju općeg blagostanja obitelji i društva. Osim toga, smanjenjem eskalacije konflikata, mogu se izbjeći potreba za uključivanjem policije i pravosuđa, što može rezultirati efikasnijom upotrebom resursa i manjim opterećenjem pravosudnog sustava.

5. *Kažnjavati počinitelje propisanim zakonskim maksimumima, kako bi se poslala jasnija društvena poruka nulte tolerancije na ovu vrst nasilja.*

Zaposlenje

1. *Osigurati da zakonodavni okvir koji regulira financijske obaveze poduzetnika/ca ne utječe nepovoljno na žene poduzetnice koje su kao članice uprave trgovačkog društva, izvršne direktorice trgovačkog društva i upraviteljice zadruge prijavljene na pola radnog vremena radi usklađivanja poslovnog i obiteljskog života, a sukladno preporukama Pravobraniteljice (2018.) vezano uz Zakon o doprinosima.*

Ova preporuka naglašava potrebu za osiguravanjem da zakonodavni okvir koji regulira financijske obaveze poduzetnika/ca ne diskriminira žene poduzetnice koje obavljaju važne uloge u poslovnim subjektima, poput članica uprave trgovačkog društva, izvršne direktorice trgovačkog društva ili upraviteljice zadruge koje su prijavljene na pola radnog vremena kako bi uskladile poslovne i obiteljske obveze.

Ova preporuka ističe važnost poštivanja prava žena na jednake uvjete u poslovnom okruženju te osiguravanje da zakoni i propisi ne stvaraju nepotrebne prepreke ili otežavaju njihovu poslovnu aktivnost zbog njihovog statusa ili specifičnih potreba vezanih uz obiteljske obveze.

Ključna je svrha ove preporuke osigurati pravedan i jednakopravan tretman žena poduzetnica u poslovnom okruženju te potaknuti poslovne uvjete koji podržavaju njihov profesionalni razvoj i napredak. To može uključivati prilagodbu zakonodavnog okvira kako bi se olakšalo usklađivanje poslovnih i obiteljskih obveza žena poduzetnica, što bi moglo rezultirati povećanjem ženskog poduzetništva i jačanjem ekonomske uloge žena u društvu.

Obrazovanje

Ove preporuke usmjerene su prema promicanju rodne ravnopravnosti u odgoju i obrazovanju te su ključne za stvaranje inkluzivnog okruženja u kojem se potiče jednaka prava i mogućnosti za sve učenike i učenice.

1. **Provoditi odgojno-obrazovne sadržaje vezane za pitanja rodne ravnopravnosti:** Ova preporuka naglašava važnost uključivanja sadržaja o rodnoj ravnopravnosti u

obrazovni sustav kako bi se educirali učenici i učenice o važnosti jednakih prava i prilika bez obzira na spol. Takvi sadržaji mogu doprinijeti razvoju svijesti i senzibilizaciji mladih o pitanjima rodne diskriminacije i nejednakosti.

- 2. Inzistirati na prevenciji i suzbijanju rodnih stereotipa:** Ova preporuka ističe potrebu za aktivnim djelovanjem u prevenciji i suzbijanju rodnih stereotipa koji ograničavaju izbor učenika i učenica te potiču neravnopravno ponašanje prema spolu. Eliminiranje takvih stereotipa može doprinijeti stvaranju poticajnijeg okruženja za sve učenike i učenice.
- 3. Stručno usavršavati odgojno-obrazovne djelatnike/ce u području ljudskih prava:** Ova preporuka naglašava potrebu za stručnim usavršavanjem odgojno-obrazovnih djelatnika/ca kako bi se osiguralo da imaju potrebno znanje i vještine za podučavanje o ljudskim pravima i ravnopravnosti spolova. To im omogućuje da budu učinkoviti u promicanju tih vrijednosti u svojim nastavnim aktivnostima.
- 4. Poticati postupnu promjenu podjele na dominantno „muška“ i dominantno „ženska“ područja obrazovanja:** Ova preporuka ukazuje na potrebu za razbijanjem tradicionalnih podjela na muška i ženska područja obrazovanja te poticanjem učenika i učenica da se upuštaju u područja koja su tradicionalno smatrana "muškima" ili "ženskima". Ovo može doprinijeti stvaranju inkluzivnog okruženja u kojem se svakome pružaju jednake prilike za razvoj i ostvarivanje potencijala, neovisno o spolu.

Mediji

Ove preporuke imaju za cilj promicanje rodne ravnopravnosti u medijskim sadržajima i osiguranje da mediji igraju pozitivnu ulogu u suzbijanju seksizma, rodnih stereotipa i promoviranju raznolikosti.

- 1. Poticati sustavnu edukaciju medijskih djelatnika/ca:** Ova preporuka naglašava važnost obrazovanja medijskih profesionalaca o pitanjima rodne ravnopravnosti i suzbijanju seksizma i rodnih stereotipa. Edukacija bi trebala biti u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i standardima europskih dokumenata te bi trebala osnažiti etičke principe i poštivanje načela ravnopravnosti spolova u medijskom izvještavanju i oblikovanju sadržaja.

- 2. Povećati zastupljenost tema iz područja ravnopravnosti spolova u medijskim sadržajima:** Ova preporuka sugerira povećanje broja medijskih sadržaja koji promiču različite aspekte ravnopravnosti spolova. Umjesto stereotipiziranih rodni uloga, mediji bi trebali promovirati raznolikost i uspjehe žena, kao i pripadnika rodni i spolni manjina, u različitim područjima života. Time bi se doprinijelo razbijanju stereotipa i promicanju inkluzivnog društva.
- 3. O temama iz područja ravnopravnosti spolova izvještavati razumijevajući društveni kontekst:** Ova preporuka naglašava važnost senzibiliziranog izvještavanja o temama koje se tiču ravnopravnosti spolova, posebno kada su u pitanju rodno utemeljeno nasilje i sadržaji koji se odnose na ranjive društvene skupine. Mediji bi trebali izvještavati o tim temama s razumijevanjem društvenog konteksta te izbjegavati senzacionalizam koji bi mogao stigmatizirati ili marginalizirati određene skupine. Umjesto toga, trebali bi pružiti uravnotežen i informativan prikaz koji potiče razumijevanje i suosjećanje prema svim pripadnicima društva.

Reproduktivno zdravlje

Ove preporuke usmjerene su na unapređenje zdravstvene skrbi za žene u različitim životnim fazama, s posebnim naglaskom na roditelje, trudnice i žene koje se suočavaju s problemom menstrualnog siromaštva. Evo analize svake preporuke:

- 1. Unaprijediti zdravstvenu skrb za roditelje i trudnice:** Ova preporuka ističe važnost pružanja kvalitetne zdravstvene skrbi tijekom trudnoće i poroda kako bi se olakšao proces poroda, koji može biti traumatičan za mnoge žene. Unapređenje zdravstvene skrbi može uključivati poboljšanje pristupa edukaciji o trudnoći i porodu, podršku tijekom trudnoće i poroda te osiguranje adekvatne medicinske skrbi i postporođajne podrške.
- 2. Unaprijediti dostupnost zdravstvene usluge prekida trudnoće:** Ova preporuka naglašava potrebu za poboljšanjem pristupa zdravstvenim uslugama prekida trudnoće. Osiguravanje pristupa sigurnim i legalnim postupcima prekida trudnoće važno je za zaštitu reproduktivnih prava žena i njihovo fizičko i mentalno zdravlje. To uključuje osiguravanje informacija o dostupnim opcijama te osiguranje pristupa kvalitetnoj medicinskoj skrbi i podršci.

3. **Nastaviti dobru praksu projekata usmjerenih na suzbijanje menstrualnog siromaštva:** Ova preporuka ukazuje na važnost nastavka projekata koji su usmjereni na rješavanje problema otežane pristupačnosti menstrualnih higijenskih potrepština, posebno među mladim ženama uključenima u odgojno-obrazovni sustav. Menstrualno siromaštvo može predstavljati ozbiljan izazov za žene i djevojčice koje nemaju pristup adekvatnim higijenskim proizvodima. Kontinuirano provođenje projekata koji pružaju besplatne ili pristupačne higijenske proizvode može doprinijeti poboljšanju zdravlja, dobrobiti i samopouzdanja žena i djevojčica.

4. Zahtjevi

Rodno uvjetovano nasilje

Nasilje u obitelji nesrazmjerno pogađa žene te zahtjeva niz mjera na svim društvenim razinama kako bi se učinkovito suzbijalo. Već više od desetljeća prisutan je trend pada broja prekršajnih prijava za nasilje u obitelji i rast slučajeva kaznenih prijava. Ovo ne znači da je nasilja manje već ukazuje na neučinkovitost ustrojenog sustava koji umjesto da potiče žrtve na prijavu on djeluje suprotno. Prekršaji migriraju u sferu kaznenog progona, postaju sve brutalniji s najtežim posljedicama. jedan od ključnih razloga neprijavlivanja nasilja je i nepovjerenje u rad pravosuđa i nadležnih institucija te blago kažnjavanje počinitelja. Brutalizacija nasilja kojoj svjedočimo zapravo je posljedica nepostojanja cjelovitog pristupa rješavanju problema. Ne postoji organizirani sustav ranog prepoznavanja i prevencije nasilja, kao ni kontinuirani rad na unapređenju nenasilnih metoda rješavanja sukoba u vezama, braku i obitelji.

509 žena u Osječko – baranjskoj županiji tijekom prošle godine doživjelo je neki oblik rodno uvjetovanog nasilja!

11538 žena je u 2022 godini u Hrvatskoj su bile žrtve nasilja

128 žena je silovano!

Ubijeno je 9 žena!

Zato Ne odustajemo i tražimo:

1. Izradu novog Nacionalnog plana zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kao sveobuhvatnog strateškog dokumenta i političkog okvira za rješavanje svih oblika nasilja;
2. uvođenje sustavne i redovne edukacije pravosudnih djelatnika, državnih službenika i ostalih stručnjaka koji postupaju u slučajevima nasilja nad ženama.
3. Kažnjavanje počinitelja propisanim zakonskim maksimumima, kako bi se poslala jasna društvena poruka nulte tolerancije na nasilje;
4. Sustavne i učinkovite mjere za prevenciju nasilja nad ženama;

5. Osiguranje brzog i nepristranog odgovora svih državnih službenika u slučajevima nasilja nad ženama uz poštivanje ljudskih prava žena;
6. Učinkovitu pravnu i psihosocijalnu potporu svim žrtvama nasilja u svim fazama sudskih postupaka;
7. Tražimo da se pojačaju napori kod istraživanja slučajeva nasilja koji su doveli do smrti žrtve, s ciljem utvrđivanja mogućih nedostataka u odgovoru institucija i pravosuđa na nasilje i uklanjanja takvih nedostataka u budućnosti;
8. Dovoljno sigurnih kuća dostupnih svim ženama.
9. Tražimo hitnu izmjenu Zakona o liječništvu uvođenjem odredbe o udaljenju s mjesta zaposlenja liječnika protiv kojeg se vodi kazneni postupak za kazneno djelo protiv spolne slobode na štetu pacijentica do pravomoćnosti sudske presude.

Borba protiv nasilja nad ženama važna je i na lokalnoj razini. Pozivamo Grad Osijek da otvori proces suočavanja s ovim problemom i kreira lokalne politike za rodnu ravnopravnost i borbu protiv nasilja nad ženama. Grad Osijek ima odgovornost osigurati sigurno okruženje za sve svoje građanke i građane te aktivno sudjelovati u stvaranju rodno ravnopravne zajednice. Izazovi nasilja nad ženama ne smiju se zanemarivati i moraju se rješavati na svim razinama društva.

Područje rada i zapošljavanja

Velik broj radnica radi u otežanim uvjetima rada za minimalnu plaću koja im nije dovoljna za dostojanstven život!

Ne isplaćuju im se plaće i otpremnine za izvršeni rad!

Trudnicama se ne produljuju ugovori zbog trudnoće.

Žene provode u prosjeku 90 minuta više od zaposlenih muškaraca obavljajući kućanske poslove i aktivnosti neposredne skrbi.

Žene su diskriminirane i izložene spolnom uznemiravanju - prilikom zapošljavanja i na radnom mjestu!

I dalje žene nemaju jednake plaće i mirovine u odnosu na muškarce za jednak rad i rad jednake vrijednosti.

Zato Ne odustajemo i tražimo:

1. Jednake mogućnosti za ekonomsku neovisnost koja je zajamčena ustavnim načelom ravnopravnosti spolova;
2. provođenje mjera za usklađivanje poslovnih i obiteljskih obveza i veće uključivanje muškaraca u brigu i skrb o djeci;
3. zaštitu žena radnica većom kontrolom sklapanja prekarnih ugovora;
4. zaštitu trudnica i majki za vrijeme trajanja rodiljnog i roditeljskog dopusta;
5. veću zaštitu socio-ekonomskih prava radnica i donošenje politika pomoću kojih će država garantirati implementaciju dostojanstvene plaće koja bi radnicama i umirovljenicama omogućila dostojanstven, slobodan i siguran život;
6. poduzimanje aktivnosti u cilju smanjenja rodnog jaza u plaćama i mirovinama;
7. uključivanje poslodavaca u prevenciju nasilja nad ženama, uključujući spolno uznemiravanje na radnom mjestu.

Obrazovanje

U obrazovanju su još uvijek prisutni rodni stereotipi i neravno pravan tretman učenika i učenica što negativno utječe na njihov razvoj i sudjelovanje u društvu. Potrebno je je iskorijeniti te stereotipe kroz kvalitetne programe za rodnu ravnopravnost u nacionalnom obrazovnom sustavu.

Zato Ne odustajemo i tražimo:

1. Poduzimanje mjera za promicanje načela ravnopravnosti spolova, nestereotipnih rodni uloga, uzajamnog poštovanja, nenasilnog rješavanja sukoba u osobnim odnosima u formalnim planovima i programima na svim razinama obrazovanja.

Mediji

Seksualna objektivizacija žena u medijima doprinosi rodnoj neravnopravnosti i podržava seksizam. Promocija rodnih stereotipa svodi žene na tradicionalne uloge majki i kućanica. Seksizam u medijima ima negativne posljedice na društvo, zato je važno osigurati da medijsko izvještavanje promiče rodnu ravnopravnost i poštuje prava svih osoba. Edukacija medija o odgovornom novinarstvu ključna je u borbi protiv seksizma.

Zato Ne odustajemo i tražimo:

1. Sustavnu edukaciju medijskih djelatnika/ca u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i europskim standardima o suzbijanju seksizma i rodnih stereotipa u medijima;
2. izbjegavanje senzacionalističkog prikaza tema o ravnopravnosti spolova u medijima, posebno kada su u pitanju rodno utemeljeno nasilje i ranjive društvene skupine, te izvještavanje s razumijevanjem društvenog konteksta, da se o počiniteljima femicida ne izvještava kao o supruzima ili partnerima već da se izvršitelj ubojstva konkretno imenuje kao ubojica!

Reproduktivno zdravlje

Od 1400 ispitanih žena njih 88% izjavilo je kako su doživjele fizičko ili emocionalno nasilje u rodilištu što se negativno odrazilo na njihovo zdravlje i zdravlje njihove djece;

Ni 7 godina nakon odluke Ustavnog suda nije donesen novi zakon o pravu žena na slobodno odlučivanje o rađanju djece i prekidu trudnoće;

Žene iz Hrvatske prisiljene su putovati u druge države u potrazi za prekidom trudnoće jer im to u Hrvatskoj nije dostupno;

Više od 50% zdravstvenih djelatnika poziva se na priziv savjesti za uslugu prekida trudnoće;

Prosječna cijena pobačaja u Hrvatskoj veća je od polovine minimalne plaće.

Zato Ne odustajemo i tražimo:

1. Da zakoni, obrazovni sustav i praksa omogući djevojkama i ženama planiranje trudnoće bez ukidanja prava izbora na medicinski i dozvoljeni pobačaj;
2. osiguravanje pristupačnosti prekida trudnoće svim ženama uz pokrivanje troškova iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje;
3. osiguravanje dovoljnog broja medicinskih timova za pružanje usluga prekida trudnoće u svim za to predviđenim zdravstvenim ustanovama;
4. jednaku dostupnost kvalitetnoj javnozdravstvenoj skrbi svim ženama.

Zaključak

Analiza niza preporuka iznesenih u ovom izvješću ukazuje na kompleksnost problema s kojima se suočavaju žene diljem svijeta te potrebu za integriranim pristupom u ostvarivanju njihovih prava i dobrobiti. Naglasak na područjima poput rodne ravnopravnosti, prevencije nasilja nad ženama, pristupa zdravstvenim uslugama, obrazovanju, ekonomskoj emancipaciji i medijskoj reprezentaciji pokazuje široki spektar izazova i potreba koje se moraju adresirati.

Ključne preporuke ističu važnost sustavnog djelovanja na svim razinama društva, uključujući donositelje politika, institucije, obrazovne ustanove, zdravstvene sustave i medije. Kroz edukaciju, podizanje svijesti, jačanje zakonodavnog okvira i institucionalne suradnje, moguće je postići značajne promjene u pravcu stvaranja inkluzivnijeg i pravednijeg društva za sve žene.

Stoga, zaključujemo da je nužno kontinuirano ulaganje napora u ostvarivanje prava žena te promicanje rodne ravnopravnosti kako bi se stvorila okolina u kojoj će žene moći slobodno izražavati svoje potencijale, osjećati se sigurno i ostvarivati svoje ciljeve u svim sferama života.